



TANZANIA

SCENARIUSZ LEKCJI

POMAGAJ INNYM
CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE





Czas trwania
45 minut



TEMAT

POMAGAJ INNYM CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl



DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

Brak poczucia bezpieczeństwa jest we współczesnym świecie doświadczeniem uniwersalnym. Ludzie nie czują się pewnie z różnych względów, w różnych sytuacjach i miejscach: w domu, w szkole, w pracy, na ulicy, w pociągu itp. Rzadko jednak uświadamiamy sobie, jakie emocje, przeżycia, doświadczenia może wywołać sytuacja utraty poczucia bezpieczeństwa. Nie zastanawiamy się nad tym, co czują ludzie w takiej sytuacji, choć intuicyjnie wiemy, że jest to bardzo trudne. Szczególnie cierpią ludzie, którzy tracą dom – miejsce, w którym żyli, które dzielili z najbliższymi, w którym czuli się bezpiecznie. Tym ludziom trzeba pomóc odnaleźć poczucie bezpieczeństwa. Pomóc stworzyć miejsce, które oswoją i uznają za własne, a także w którym choć trochę poczuć się jak u siebie.



CĘLE ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, co jest potrzebne, aby człowiek czuł się w życiu bezpiecznie.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń potrafi określić, jak się może czuć osoba pozbawiona poczucia bezpieczeństwa w życiu.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość pomocy osobom pozbawionym poczucia bezpieczeństwa w życiu.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Przeczytaj uczniom notatkę prasową o pożarze domu i o tym, że rodzina straciła miejsce do życia. Ta notatka może brzmieć tak:

Wczoraj nad ranem doszło do pożaru domu jednorodzinnego we wsi Sobiszczany. Prawdopodobną przyczyną było uderzenie pioruna. Pożar szybko się rozprzestrzenił we wszystkich pomieszczeniach. Przybyłe na miejsce pięć jednostek straży pożarnej walczyło z ogniem przez ponad cztery godziny. Na szczęście mieszkańcy domu – 32-letnia kobieta, 35-letni mężczyzna oraz ich 11-letnia córka – wyszli z pożaru bez większych obrażeń, ale stracili cały dorobek swego życia. Z budynku została właściwie tylko ścina frontowa, a wszystko inne uległo zwęgleniu.

Porozmawiaj z uczniami o tym wydarzeniu, posiłkując się następującymi pytaniami:

- Jak myślicie, co się zmieni w życiu tej dziewczynki i jej najbliższych?

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Powiedz uczniom, że za chwilę obejrzą wspólnie film ukazujący, jak wygląda życie tysięcy ludzi, którzy stracili swój dom. Okazuje się jednak, że odebrano im nie tylko dom, ale znacznie więcej. Podkreśl, że podczas seansu warto zastanowić się nad następującymi kwestiami:

- Co się zmieniło w życiu tych ludzi?
- Jak ci ludzie czują się w sytuacji, w której się znaleźli?

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 10



TANZANIA: między dzikimi zwierzętami a problemami ludzi

MIĘDZY CZERWONYMI GÓRAMI A BŁĘKITNYM OCEANEM

To największy kraj Afryki Wschodniej. Powierzchnia tego państwa wynosi ponad 947 tys. km² i składa się z dwóch głównych części – lądowej Tanganiki i wyspiarskiego Zanzibaru oraz wysp Pemba i Mafia. Nazwa powstała z połączenia pierwszych sylab tych dwóch dużych kawałków TAN+ZAN. Liczba ludności to około 53 miliony 950 tysięcy osób. Stolicą jest Dodoma.

Kraj graniczy od północy z Kenią, Ugandą, od zachodu z Rwandą, Burundi i Demokratyczną Republiką Konga oraz Zambią, Malawi i Mozambikiem od południa. Na wschodzie oblewają go wody Oceanu Indyjskiego. To właśnie położenie i kraje graniczące z nim mają duży wpływ na jego obecną sytuację.

W krajobrazie Tanzanii dominują wyżyny oraz góry. Na zachodzie kraju wyróżnia się Wyżyna Wschodnioafrykańska, która graniczy od wschodu z Wielkimi Rowami Wschodnioafrykańskimi. Gdy zamkniemy oczy, możemy sobie wyobrazić najwyższy szczyt tego kraju i całego kontynentu – Kilimandżaro (5895 m n.p.m.).

Czytaj dalej na stronie 10



Tanzania to kraj przepięknych jezior.



Obóz Nyarugusu – uchodźcy odbierają miesięczne racje żywności.

To właśnie tu w ciągu kilku dni uda nam się przejść przez wszystkie strefy klimatyczne: od gorących tropików po rejony arktycznego zimna i lodowców górskich.

Na granicy państwa znajdują się trzy jeziora pochodzenia tektonicznego: Jezioro Wiktorii, Niasa i Tanganika. Kraj leży w strefie równikowej. W zależności od położenia możemy wyróżnić odmianę monsunową (co oznacza obfite opady latem) lub podrównikową, gdzie jest pora deszczowa i sucha. Co ciekawe, na południu kraju jest jedna pora deszczowa, a na północy dwie.



Brak dostępu do wody w obozie to jeden z podstawowych problemów.

MAGNETYCZNE KRAJOBRAZY, KTÓRE WABIĄ TURYSTÓW

Większość Europejczyków postrzega Tanzanię jako raj na ziemi. Gdy tylko uruchomimy wyobraźnię, ujrzymy niekończące się sawanny, a na nich trawy, baobaby, akacje i mnóstwo zwierząt. Jak w parkach narodowych Serengeti czy Ngorongoro, gdzie żyją lwy, żyrafy, antylopy, zebry, hipopotamy, słonie, hieny i wiele innych gatunków zwierząt. Kto choć raz był w Tanzanii, ten doskonale rozumie pojęcie „niekończące się, otwarte zoo świata”. Dzięki swym parkom narodowym kraj ten jak magnes przyciąga turystów

Czytaj dalej na stronie 11



PROJEKCJA FILMU



REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc następujące pytania:

- Jak wyglądają dom i życie tych ludzi?
- Co według Was jest dla tych ludzi najbardziej przykre w tej sytuacji?
- Z jakich jeszcze innych powodów ludzie mogą stracić lub dom?



ZADANIE

Stwórzmy prawdziwy dom

Napisz na tablicy pytania, które przygotują uczniów do wykonania zadania:

- Co tworzy dom?
- Czy dom to tylko budynek, czy coś więcej?

Narysuj na tablicy (lub na arkuszu papieru) kontur domu. Następnie zaprosz uczniów do wspólnego wyposażenia jego wnętrza. Uczniowie mogą podchodzić do tablicy i dorysowywać brakujące elementy. Zwróć uwagę, by tłumaczyli, co rysują i dlaczego właśnie to.

Wyjaśnij, że w tym domu zamieszkają bohaterowie reportażu, a więc chodzi nam o to, aby stworzyć takie miejsce, w którym poczują się bezpiecznie. Koniecznie zwróć uwagę uczniów na to, że dom to nie tylko przedmioty.

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 11



Kosztom względnego bezpieczeństwa jest brak swobody.



W trudnych warunkach trzeba jakoś żyć, zagospodarować otoczenie.

Zaproponuj im, żeby się zastanowili, co byłoby, gdyby ich bliscy wyjechali i długo nie wracali. Jak by się wtedy czuli? Czego by im brakowało?

Wskazówka:

Znasz swoich uczniów najlepiej, przed wykonaniem zadania zadбай o ich bezpieczeństwo emocjonalne. Zaproponowane zadanie dostosuj do potrzeb i możliwości uczniów. Weź pod uwagę sytuację rodzinną podopiecznych, uwzględniając: samotne rodzicielstwo, eurosieroctwo, rozwód/ separację z jednym z rodziców, utratę kogoś bliskiego itp.

ROZMOWA

Zachęć uczniów do udziału w rozmowie. Możesz wykorzystać następujące pytania:

- Czy w stworzonym przez nas domu czulibyście się jak u siebie?
- Co to znaczy: „czuć się jak u siebie”?
- Czego by wam jeszcze brakowało?
- Co można zrobić, aby pomóc tej rodzinie, która straciła dom w pożarze (z notki prasowej z początku)?

Wskazówka:

Prowadząc rozmowę z uczniami, zwróć uwagę na to, że dom to przede wszystkim poczucie przynależności do miejsca, osób, przedmiotów, z którymi związani jesteście emocjonalnie.

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 12

i niezmiennie zachwyca. Podobnie Zanzibar z jego rajskimi plażami, piaskiem i słońcem. Ta wyspa kojarzy się z przyprawami, soczystymi owocami oraz sportami wodnymi. Tu czas płynie wolno i leniwie.

Prawie każdy słyszał też o Masajach – ich kolorowych strojach, pieśniach i charakterystycznych wioskach. Masajowie zamieszkują północną część kraju. Lud ten również obecnie prowadzi półkoczowniczy tryb życia, przemieszczając się ze swoimi stadami krów. Ich okrągłe domy są budowane z mieszanki trawy, błota, krowich odchodów i patyków. Tym zajmują się kobiety. To one również noszą wodę, zbierają drewno na opał i doją bydło. Mężczyźni wypasają stada i są wojownikami. Turyści często mogą zobaczyć wysokich, przystojnych mężczyzn ubranych w czerwone i granatowe stroje, tańczących, grających oraz śpiewających dla przyjezdnych.

KRAJ, W KTÓRYM TRUDNO JEST POMAGAĆ INNYM

Niestety oprócz tych uroczych obrazków Tanzania ma również inne oblicze. To kraj, gdzie bieda, głód i ubóstwo są codziennymi problemami wielu osób. Około 70 proc. mieszkańców żyje tu poniżej progu minimum egzystencji, czyli za mniej niż 1,25 dolara dziennie. Tymczasem, choć Tanzania boryka się z wieloma własnymi problemami, stanowi bazę dla osób uciekających z pobliskiego Burundi i Demokratycznej Republiki Konga. W zachodniej części Tanzanii znajduje się jeden z największych na świecie obozów dla uchodźców, Nyarugusu. Prowadzi go TWESA (Tanzania Water and Environmental Sanitation).

Czytaj dalej na stronie 12



To miejsce to tymczasowy dom dla całej rodziny.

W obozie brakuje przede wszystkim miejsca, leków, jedzenia i czystej wody. Osoby, które tu przybywają, zmuszone są na początku mieszkać we wspólnych dużych namiotach, gdzie wydzielą się boksy dla rodzin. Trudno tu o kawałek podłogi dla dziecka, nie wspominając o jakiegokolwiek intymności.

Mieszkańcy obozu mają małe szanse na powrót do swojego rodzinnego kraju, gdyż walki plemienne, konflikty i brak bezpieczeństwa skutecznie im to blokują. W Demokratycznej Republice Kongo bojówki Mai Mai oskarżane są o liczne zbrodnie, grabieże i wciąganie siłą młodych mężczyzn w swe szeregi. Jak więc można tam wracać i odbudowywać swój dom?

W obozie, mimo pomocy, żyje się ciężko. Kobiety, które zgodnie z tradycją tamtego regionu, chodzą po drewno na opał, są narażone na gwałty i porwania. Rodzice starają się zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i namiastkę normalności, ale trudno w takich warunkach o zaspokojenie najistotniejszych potrzeb – jedzenia i wody, a co dopiero bliskości i poczucia własnej wartości. Jak budować w takich warunkach rodzinne ciepło? Jak zadbać o edukację dzieci i dać im szansę na lepsze jutro? Na te i wiele innych pytań muszą znaleźć odpowiedzi tysiące rodzin z obozu Nyarugusu. ■



Starsze dzieci często przejmują część obowiązków rodziców



PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).



WIEM:

Podkreśl, że dom można stracić z różnych powodów – w wyniku pożaru, wojny albo względu na długi. Jeżeli jednak wokół są ludzie, którzy chcą pomóc, to dom można odbudować w bez względu na warunki czy miejsce. Bo dom to nie tylko ściany i meble, ale też relacje i więzi z innymi.



CZUJĘ:

W nowym miejscu można poczuć się jak u siebie w domu. Nawet w bardzo trudnych warunkach możemy stworzyć dom. Ponieważ dom to ludzie, którzy nas otaczają. Możemy pomagać innym w stworzeniu własnego bezpiecznego miejsca.



POMAGAM:

Rozdaj uczniom kartki, poproś, aby wyobrazili sobie, że piszą SMS do koleżanki/ kolegi, który stracił dom. Niech napiszą do niej/ niego krótką wiadomość.

Zbierz kartki napisane przez uczniów. Znajdź czas, aby na kolejnej lekcji omówić treści zapisane na nich przez podopiecznych. Mogą się na nich podpisać lub nie – powiedz im to. Zachowaj anonimowość autorów karteczek, chyba że będą chcieli sami poinformować klasę, że to oni napisali daną karteczkę.